Cyfraith Gyhoeddus Cafcass Cymru
Rôl Gwarcheidwad Plant mewn Achosion Gofal (Ceisiadau Adran 31)
(Gorffennaf 2023)

Pan fydd awdurdod lleol yn gwneud cais i'r llys am orchymyn gofal neu oruchwyliaeth, caiff gwarcheidwad plant o Cafcass Cymru ei benodi gan y llys i gynrychioli'r plentyn yn yr achos a bydd yn gyfrifol am wneud argymhellion i'r llys ynghylch lles y plentyn.

Beth mae gwarcheidwaid plant yn ei wneud?

- Mynd i weld y plentyn, dadansoddi'r materion a rhoi cyngor clir, gyda ffocws i'r llys o ran y ffordd orau ymlaen ar gyfer y plentyn.
- Casglu dymuniadau a theimladau'r plentyn drwy ystod o ddulliau.
- Yn dibynnu ar oedran a dealltwriaeth y plentyn, bydd yn ystyried sut orau i roi gwybod i'r plentyn am y prif benderfyniadau ac yn ystyried sut orau y gall y plentyn gymryd rhan.
- Ystyried y lle a'r dull mwyaf priodol o gyfarfod a siarad â phartïon.
- Fel rheol, bydd gwarcheidwad plant yn llunio dim mwy na dau adroddiad/datganiad o sefyllfa – un o'r enw Gwrandawiad Rheoli Achos ar gyfer y gwrandawiad cyntaf ac un ar gyfer y Gwrandawiad Datrys Materion tuag at ddiwedd yr achos.
- Dylai gwarcheidwad plant ond fynychu gwrandawiad os yw'n gwbl angenrheidiol er mwyn rhoi tystiolaeth neu wrando ar dystiolaeth sy'n hanfodol i'w hargymhellion.
- Dylai'r gwarcheidwad plant ofyn i'r llys eu hesgusodi mewn achosion pan fydd presenoldeb cyfreithiwr y plentyn yn ddigonol. Dan yr amgylchiadau hyn, bydd gwarcheidwad y plentyn wedi rhoi cyfarwyddiadau i'r cyfreithiwr a bydd dal modd cysylltu ag ef fel y cytunwyd (er enghraifft dros y ffôn neu drwy e-bost).

Beth fydd y gwarcheidwad plant yn ei wneud cyn y Gwrandawiad Rheoli Achos?

- Ystyried y materion allweddol o safbwynt y plentyn.
- Penodi cyfreithiwr sy'n aelod o gynllun Achredu Cyfraith Plant Cymdeithas y Gyfraith i gynrychioli'r plentyn drwy'r achos.
- Dadansoddi tystiolaeth yr awdurdod lleol mewn perthynas â'r risgiau i'r plentyn ac effaith niwed arno, rhoi barn ar sefyllfa'r plentyn a nodi unrhyw fylchau yn y wybodaeth neu yng nghamau gweithredu'r awdurdod lleol a rhoi cyngor ar sut y gellir llenwi'r bylchau hynny.
- Gwneud pob ymdrech i siarad â'r gweithiwr cymdeithasol dynodedig i drafod y dystiolaeth cyn y gwrandawiad.
- Sicrhau bod cynllun yr awdurdod lleol yn ddiogel i'r plentyn a'i fod yn diwallu anghenion y plentyn, sy'n cynnwys ystyried profion cyfreithiol a chyfraith achosion perthnasol.
- Yn ogystal â'r plentyn, bydd yn ystyried pa bobl y mae angen siarad â nhw, fel aelodau o'r teulu a gweithwyr proffesiynol, yn dibynnu ar anghenion yr achos. Gall hyn gynnwys pobl y mae'r plentyn wedi'u nodi eu bod yn arwyddocaol yn ei fywyd.
- Pan fydd Swyddog Adolygu Annibynnol yn rhan o fywyd plentyn, dylai'r gwarcheidwad plant wneud pob ymdrech i gyfathrebu â'r swyddog cyn gynted â phosibl.

- Paratoi adroddiad neu ddatganiad o sefyllfa (os yw'r Llys wedi gorchymyn hynny) a mynd i'r Gwrandawiad Rheoli Achos os oes angen gwneud hynny.

Beth fydd y gwarcheidwad plant yn ei wneud cyn y Gwrandawiad Datrys Materion?

- Dadansoddi tystiolaeth derfynol yr awdurdod lleol ac ymgysylltu â nhw mewn perthynas ag unrhyw arsylwadau.
- Trafod ac ystyried barn y plentyn ar y cynllun hwn a sicrhau y cafodd barn y rhieni o'r cynllun ac o unrhyw gynigion amgen eu hystyried.
- Paratoi dadansoddiad / datganiad sefyllfa ysgrifenedig a mynd i'r Gwrandawiad Datrys Materion / Gwrandawiad Terfynol os yw'n debygol o gael ei herio ac os bydd tystiolaeth yn cael ei chlywed. Dylid rhoi ystyriaeth i esgusodi'r gwarcheidwad plant ar ôl i dystiolaeth gael ei chyflwyno.

Beth arall allai gwarcheidwad plant ei wneud?

- Arsylwi'r cyswllt rhwng y plentyn ac aelodau allweddol o'r teulu.
- Gofyn i asiantaethau wneud datgeliadau gyda chymeradwyaeth y llys.
- Mynd (ac arsylwi) i gyfarfodydd allweddol yr awdurdod lleol (os oes angen ac os yw hynny'n gymesur ag anghenion yr achos).
- Ymweld ag aelodau'r teulu sydd wedi cael eu hasesu i ofalu am y plentyn neu sy'n aelodau allweddol o rwydwaith y plentyn.

Beth fydd y gwarcheidwad plant yn ei wneud ar ddiwedd yr achos?

- Ar ôl i'r llys wneud Gorchymyn Terfynol, bydd rhan y gwarcheidwad plant yn dod i ben. Lle y bo'n briodol, mae'n arfer da i'r gwarcheidwad plant gyfarfod â'r plentyn i esbonio penderfyniad terfynol y Llys iddo.
- Bydd disgwyl i'r gwarcheidwad plant hefyd siarad â'r Swyddog Adolygu Annibynnol i sicrhau ei fod yn deall y cynllun gofal y cytunwyd arno ar gyfer y plentyn ac i rannu gwybodaeth. Dylid cofnodi'r drafodaeth hon yn glir ar ffeil achos electronig y plentyn.

Gwybodaeth bwysig i'w nodi:

- Fel rheol, byddem yn disgwyl i ddadansoddiad llawn gael ei lunio ar gyfer y gwrandawiad lle y caiff penderfyniadau eu gwneud ar sefydlogrwydd a threfniadau cyswllt.
- Mae Cafcass Cymru yn darparu gwasanaeth gweithredol o ddydd Llun i ddydd Gwener ac ni fydd y gwarcheidwad plant ar gael y tu allan i oriau gwaith arferol.
- Nid yw'r gwarcheidwad plant yn helpu i drefnu na hwyluso'r gwaith o oruchwylio cyswllt nac yn cynnig help i gludo plant.
- Nid yw'r gwarcheidwad plant yn gyfrifol am wneud penderfyniadau o ddydd i ddydd. Fodd bynnag, dylid cyfathrebu newidiadau arwyddocaol sy'n berthnasol i les y plentyn i'r gwarcheidwad plant yn ddi-oed.

Beth fydd yn digwydd os caiff yr achos ei restru fel mater o frys?

- Yn achos cais mewn argyfwng, bydd Cafcass Cymru yn ymdrechu i ddynodi gwarcheidwad plant i fynd i'r gwrandawiad llys. Ni fydd adroddiad ysgrifenedig ar gael.